

Република България
ИКОНОМИЧЕСКИ
И СОЦИАЛЕН СЪВЕТ

РЕЗОЛЮЦИЯ

ПО

„ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ДЕТЕТО“

София, 2012 г.

Председателският съвет на Икономически и социален съвет /ИСС/ взе решение за разработване на резолюция по **"Проект на Закон за детето"**, разработен от Министерство на труда и социалната политика и предложен за публично обсъждане.

Председателят на ИСС - проф. д-р Лалко Дулевски, внесе за обсъждане от Пленарната сесия приетия от Председателския съвет проект на резолюцията, която Пленарната сесия прие на свое заседание от 24.02.2012 г.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

- 1.1. Проблемите за правата и закрилата на децата са едно от водещите направления в дейността на Икономическия и социален съвет /ИСС/. На тези въпроси ИСС е отделил специално внимание в няколко свои акта, като е разработил и приел отделно становище, посветено на семейството и доброто родителство.
- 1.2. За ИСС отговорното родителство и комплексната защита на правата на децата са от ключово значение за преодоляване на демографските предизвикателства пред България и формирането на необходимия човешки капитал.
- 1.3. ИСС счита, че постигането на необходимата защита на всички права на децата изисква гаранции и действия в редица области и политики, както и достатъчна координация между тях.
- 1.4. В няколко свои акта Съветът е акцентирал специално върху ролята и значението на семейната и училищната среда за качественото отглеждане и възпитание на децата.
- 1.5. С особена тревога и чувство на обществена отговорност Съветът е констатирал редица проблеми, свързани с ранното отпадане от училище, образователното равнище и закрилата на децата, като е подчертавал необходимостта от комплексен подход при провежданите в тази връзка политики и мерки.
- 1.6. В тази връзка ИСС приема разработеният Проект на Закон за детето като една съществена стъпка на комплексно гарантиране на правата на децата и законодателно регламентиране на необходимата обществена и семейна среда за тяхното отглеждане и възпитание.

II. ОСНОВНИ КОНСТАТАЦИИ ПО ПРОЕКТА НА ЗАКОН ЗА ДЕТЕТО

- 2.1. ИСС приветства зрелостта и новаторския подход на българското правителство за разработване на Проект на Закон за детето, който обхваща основните аспекти на неговите права и консолидира по-голямата част от свързаното с това законодателство.
- 2.2. Философията на Проект на Закон за детето се основава на подхода на правата, т.е. детето е носител на права, а не обект на закрила и предпазване. Съветът оценява, че в много по-голяма степен от сега действащия закон тази философия е приложена във всички разпоредби, а не само в отделна глава.
- 2.3. За ИСС представеният Проект на Закон за детето е в съответствие с Конвенцията за правата на детето на ООН¹, която е ратифицирана от всички страни – членки на ЕС. Също така проектозаконът представлява един навременен и адекватен отговор на Програмата на ЕС за правата на детето.
- 2.4. Гарантирането на правата на детето е една от основните цели на Европейския съюз, намерила израз в Договора от Лисабон², в който е налице изрична регламентация за насърчаване защитата на правата на детето. Тези права са и част от Хартата на основните права на ЕС³,

¹ Конвенция за правата на детето, приета от ОС на ООН на 20.11.1989 г. и ратифицирана с решение на ВНС от 11.04.1991 г. - ДВ, бр. 32 от 23.04.1991 г. и влязла в сила от 3.07.1991 г.

² Договор от Лисабон за изменение на Договора за Европейския съюз и на Договора за създаване на Европейската общност, подписан в Лисабон на 13 декември 2007 г.
<http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2007:306:SOM:BG:HTML>

³ Харта на основните права на Европейския съюз (2007/С 303/01)
<http://eur-lex.europa.eu/bg/treaties/dat/32007X1214/hm/C2007303BG.01000101.htm>

която определя децата като независими и автономни носители на права. В тази връзка разработеният Проект на Закон за детето е в съответствие с европейското право и основните цели и ценности на Европейския съюз.

- 2.5. Комплексното законодателно регламентиране на основните права на детето може да се разглежда и в контекста на Стратегия “Европа 2020”, която поставя като една от основните цели за постигане на напредъка на ЕС по-доброто образование на децата и достъпа им до необходимите услуги и ресурси с оглед формиране на необходимия човешки капитал в средносрочното и дългосрочно развитие на Европа.
- 2.6. Разработеният Проект на Закон може да се разглежда и като сериозен ангажимент на България за насърчаване и спазване на правата на детето във всички свързани с това национални политики, както и законодателното гарантиране на конкретни резултати в тази област.
- 2.7. ИСС оценява творческия подход при разработването на Проект на Закон за детето, при който законопроектът е не само едно деклариране на основни права, но в него е налице и тяхното развитие от гледна точка на българската национална практика и традиция.
- 2.8. Законопроектът систематизира не само всички основни права на детето, но и регламентира необходимите гаранции за тяхното реализиране. В Проекта на Закон за детето са предвидени както правно задължените лица и органи, които осигуряват съответните права, така и материални гаранции, както и санкции за действия, които нарушават правата на детето.
- 2.9. ИСС подкрепя ориентирането на законопроекта към всички деца и техните родители, като не се фокусира само на децата в риск, каквато е философията на досегашното законодателство. Същевременно, по отношение на децата с увреждания, в законопроекта се прилага новата

дефиниция от Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания⁴, в т.ч. и специални мерки за предотвратяване на изоставянето на дете с увреждания.

- 2.10. ИСС оценява, че за първи път в проект на законодателен акт сред правата на детето са включени правото на живот, грижи след раждането, правото на гражданска регистрация на детето, като са уредени и правата на сдружаване, участие, информиране, достъп до съд и др. Предвидени са също така и строги санкции за нарушаване на тези права.
- 2.11. Законопроектът предвижда нови, особено важни за развитието на детето права на чиста околна среда, на свободно време и игри и развлечения.
- 2.12. Предвиденото право на детето да се обърне към съда за защита на своите права отразява тенденцията за предоставяне на все по-широк достъп на децата до правосъдие за защита на техните права.
- 2.13. За ИСС ролята на семейството за отглеждането и възпитанието на децата е от ключово значение. В тази връзка Съветът приветства особеното внимание, което е отделено в законопроекта на подкрепата за отглеждането на детето в семейна среда. Регламентираната интегрирана подкрепа за детето и семейството чрез помощи и услуги може да се възприеме като израз на държавна подкрепа към семейството за отглеждане на детето в семейна среда.
- 2.14. Въведената законодателна уредба на настойничеството и попечителството като цяло регламентира неизбежната и необходима намеса на държавата в случаите, когато децата са с неизвестни родители, с починали, или поставени под пълно запрещение родители или такива, които са лишени от родителски права.

⁴ Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, приета от Общото събрание на ООН на 13 декември 2006г. Ратифицирана от НС на 26.01.2012 г.
<http://www.bcnl.org/uploadfiles/documents/pravna%20ramka/conventionprotocols.pdf>

- 2.15. ИСС приветства сериозната законодателна стъпка с Проекта на Закон за детето, свързана със създаването на координационен механизъм и гаранции за осигуряване на правото на образование и условия за приобщаващо образование на децата.
- 2.16. В законопроекта настаняването на дете извън семейството е структурирано според принципа за предимство на семейната среда. Налице са нови моменти и в мерките за полицейска закрила на детето, като законопроектът предлага изцяло нова уредба при издирване на изчезнало дете. Обновена е изцяло уредбата в областта на защитата на детето срещу насилие и експлоатация, като се акцентира върху координационния механизъм за действие при насилие или експлоатация.
- 2.17. Като сполучлива стъпка в развитието на законодателството за правата на децата ИСС оценява дефинирането в законопроекта на позитивното родителство, основаващо се на най-добрия интерес на детето за отглеждане, осигуряване на възможности, липса на насилие, признания и насочване.
- 2.18. Предлага се и нова институционална структура на системата за защита правата на детето в съответствие с философията и духа на законопроекта. Съветът подкрепя идеята за създаване на Комисия по правата на детето, като независим специализиран орган на Министерски съвет с цел осъществяване на необходимата координация на политики, мониторинг и контрол по правата на детето. Също така подкрепя заслужава идеята за разширяване на компетентността на Националния съвет за закрила на детето като орган на Министерския съвет, както и по-широкото представителство в този съвет на органи, организации и юридически лица с нестопанска цел.

III. ПРЕДЛОЖЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ

- 3.1. ИСС с удовлетворение констатира, че основни негови препоръки за насърчаване и подпомагане на отговорното родителство и гарантиране на правата и подкрепата за децата на държавно ниво са намерили отражение във философията и духа на законопроекта. Същевременно ИСС подкрепя позицията на Европейския икономически и социален комитет /ЕИСК/, че жизнено важно е правата на децата да не бъдат смесвани с общите човешки права, тъй като децата имат нужда от специфична законова защита⁵.
- 3.2. ИСС отново потвърждава своята позиция от становището си “Семейството, доброто родителство и равните възможности”, че за провеждане на държавната политика по отношение на децата, семейството и отговорното родителство е необходим надпартиен политически консенсус в дългосрочен план. Демографският срив и кризисните му проявления изискват да се действа спешно. На основата на тяхната ясна количествена и качествена оценка и перспективите за развитие следва да се подготви, обсъди, приеме и изпълнява координирано дългосрочна държавна стратегия по отношение на децата, семейството и отговорното родителство.
- 3.3. ИСС препоръчва прилаганите програми и мерки с цел защита на правата на детето да бъдат в достатъчна синергия и взаимодействие с другите основни национални политики и програми, свързани с образованието, младежта, борбата с бедността, солидарността между поколенията и т.н. На практика това означава хоризонтално прилагане на правата на децата с включване на свързаните с тях въпроси в основните политики и програми и постигане на ефективно

⁵ **СТАНОВИЩЕ** на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията: „За Стратегия на ЕС за правата на детето“ COM (2006) 367 окончателен 13 декември 2006 г. OPINION of the European Economic and Social Committee on the Communication from the Commission - Towards an EU Strategy on the Rights of the Child <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:325:0065:0070:EN:PDF>

партньорство между националните, регионалните и местните власти, неправителствените организации и самите деца.

- 3.4. В свои приети актове ИСС изрази позицията, че насърчаването и подпомагането на отговорното родителство и гарантирането на подкрепата за децата на държавно ниво трябва да се осъществява чрез: детски надбавки за всяко дете без подоходен тест; осигуряване на достъп на всяко дете до детски градини и ясли; нови социални услуги за отглеждане на деца; равен достъп до здравеопазване; равен достъп до образование и въвеждане на целодневно обучение за учениците; насърчаване на талантиливи деца. Съветът констатира, че по-голямата част от тези препоръки са намерили отражение в Проект на Закон за детето.
- 3.5. ИСС още веднъж потвърждава своята препоръка от приети актове, че мерките в областта на здравеопазването трябва още по-значително и ефективно да бъдат насочени към намаляването на детската смъртност и на тази основа да се постигне увеличаване на раждаемостта. В тази връзка Съветът е предложил разработването на индивидуални програми за оказване на специализирани медицински грижи за децата съобразно тяхното състояние и потребности, както и насърчаване на неправителствените организации с цел постигане на по-добра превенция, промоция и профилактика на здравето на децата.
- 3.6. В тази връзка ИСС подкрепя препоръката на ЕИСК за обръщане на специално внимание на някои въпроси като висококачественото, достъпно и безплатно пред- и следродително здравеопазване за майките като аспект на общественото здраве и здравето на децата⁶.

⁶ СТАНОВИЩЕ на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията до Съвета, Европейския парламент, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите: „Програма на ЕС за правата на детето“ COM (2011) 60 окончателен, 07.12.2011
<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.soc-opinions.18510>

- 3.7. ИСС констатира отразяването в законопроекта на предложението на Съвета за предприемане на ефективни превантивни мерки в областта на общественото здравеопазване, свързани със справянето със затлъстяването, тютюнопушенето, алкохолизма и психичните заболявания сред децата. Също така ИСС констатира реализирането в законопроекта на неговото предложение за разработването на програми за подготовка на децата и юношите за семейно и родителско партньорство и за поемане на съответните лични ангажименти и отговорности.
- 3.8. За ИСС ранното отпадане от училище е един от най-сериозните проблеми и предизвикателства пред бъдещото развитие на човешкия капитал и пазара на труда в страната. В тази връзка в своя резолюция Съветът предложи в Националната програма за реформи на Република България да се дефинира по-амбициозна цел за ранното отпадане от училище спрямо декларираната от нашата страна. За Съвета е изключително важно обединяването на цялото общество и постигането на необходимия общественно-политически консенсус в усилията за чувствително намаляване на ранното напускане на училище и подобряване на образователните характеристики на населението в страната. Затова предвиждания в законопроекта координационен механизъм за деца, трайно непосещаващи училище и свързаните с тях мерки и услуги за подкрепа ИСС разглежда като една сериозна стъпка в постигането на целта за по-чувствително намаление на ранното отпадане от училище в нашата страна.
- 3.9. В Проекта на Закон за детето се предвижда на намаляване на възрастта за задължително предучилищно образование на 5 години. ИСС предлага в проектозакона да бъдат включени допълнителни стимули за развитие на инициативи и дейности, свързани с извънучилищната ангажираност на децата, вкл. и на тези под 5-годишна възраст.

3.10. В проектозакона се въвежда термина “позитивно родителство”, което се отнася до поведението на родителите, основаващо се на най-добрия интерес на детето. В свои актове ИСС използва термина “отговорно родителство” и предлага да се обсъди възможността за използването на този термин в Проекта на Закон за детето. В Европейското семейно право е дефинирано понятието “родителска отговорност”, като съвкупност от права и задължения, насочена към подкрепата и гарантирането благосъстоянието на детето. Много ясно и точно са определени основните права и задължения, които кореспондират с понятието “родителска отговорност”. Поради това ИСС счита за целесъобразно в Проекта на Закон за детето да намери място понятието “отговорно родителство”, разбирано в контекста на Европейското семейно право.

3.11. ИСС изразява убеденост, че успешното и ефективно приложение на Закона за детето ще изисква наличието на достатъчно взаимодействие и синхрон със свързаното с тази проблематика секторно законодателство. В тази връзка Съветът препоръчва разработването и приемането на надежден механизъм за оценка на въздействието на основните социално-икономически политики и законодателни актове върху правата на детето. В това отношение могат да бъдат използвани подготвените от Европейската комисия /ЕК/ оперативни насоки за оценка на въздействието на дадена инициатива върху основните права на детето⁷.

3.12. ИСС споделя изразената от ЕК позиция в съобщението “Програма на ЕС за правата на детето”⁸, че на настоящия етап ключови предизвикателства за развитието и прилагането на политики са

⁷ СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА: Стратегия за ефективно прилагане на Хартата на основните права от Европейския съюз COM(2010) 573 окончателен, 19.10.2010
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52010DC0573:bg:HTML>

⁸ Съобщение на Комисията до Съвета, Европейския парламент, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите: „Програма на ЕС за правата на детето“ COM (2011) 60 окончателен, 15.02.2011
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0060:FIN:EN:PDF>

подобряването на съществуващите системи за мониторинг, определянето на политическите цели, свързани с правата на детето, и наблюдението на тяхното въздействие.

- 3.13. За ИСС надеждните данни са основа за развитието на политики и мерки за защита на правата на детето. В тази връзка ИСС констатира липсата на официални и хронологично съпоставими данни за въздействието на съответните политики върху правата на детето.
- 3.14. ИСС предлага Националният статистически институт да разработи необходимите индикатори и представя периодично оценката на въздействието на прилаганите политики върху правата на детето. В това отношение Съветът препоръчва да бъдат взети предвид резултатите от изследването на индикаторите, което е извършено от Агенцията на ЕС за основните права. По този начин ще се постигне необходимото информационно осигуряване за извършване на периодична оценка на това как се прилагат, защитават, зачитат и насърчават правата на детето, която да послужи при формулирането на следващите мерки или предприемане на съответни действия.
- 3.15. ИСС препоръчва да се отдели особено внимание на информацията за въздействието на политиките и мерките върху децата от най-уязвимите групи. Тези деца са изправени пред по-голям риск поради различни социални, икономически и етнически фактори и влиянието на предприетите политики и мерки за правата на детето върху такъв контингент деца е много по-слабо или незначително.
- 3.16. Досегашните изследвания и анализи показват, че децата, застрашени от бедност и социална изолация най-често изпадат рано от училище и имат много слаби резултати, като много често са и с влошено физическо и психическо здраве. При тези деца се наблюдава най-често нарушаване на правото на образование и много малък шанс за последващо активно включване в трудовия пазар. В тази връзка ЕК ще очертае в своя препоръка общите принципи и ефективните

мониторингови инструменти за предотвратяване и борба с детската бедност в рамките на платформата срещу бедността и социалното изключване.

- 3.17. Също така ИСС препоръчва да продължи наблюдението и усилено да подпомага децата с увреждания, които са по-рискови по отношение на нарушаване на техните права и се нуждаят от специална закрила.
- 3.18. Нееднократно ИСС е обръщал специално внимание върху проблемите на правата на децата от ромски произход предвид множество фактори, които ги превръщат в особено рискови и уязвими. Гарантирането на правата на тези деца изисква допълнителни усилия и мерки в редица секторни политики, свързани с образование, здравеопазване, социално включване, социално подпомагане и др.
- 3.19. ИСС приветства регламентираните в Проекта на Закон за детето координационен механизъм и съответни действия за намаляване на ранното напускане на училище. Същевременно Съветът обръща внимание, че само на базата на законовите разпоредби в настоящия Проект на Закон за детето няма да се постигне необходимото практическо гарантиране на правото на образование за децата от уязвимите рискови групи. Необходими са редица други съществени и съпътстващи мерки и действия в секторните политики, които да гарантират социалното включване на такива групи деца и тяхното право на образование.
- 3.20. Ефективното приложение на Закона за детето ще изисква допълнителен кадрови, финансов и материален ресурс за осигуряване на регламентираните в него услуги и дейности по гарантиране правата на детето. В тази връзка ИСС предлага още на този етап да се извърши пълна и реалистична оценка на необходимите кадрови, финансови и материални ресурси, които да гарантират успешното приложение на закона. ИСС препоръчва при недостиг на съответни ресурси да се

потърси реструктуриране на средства от други национални приоритети, водени от идеята за издигането на правата на децата като ключов приоритет за страната.

3.21. В тази връзка ИСС отчита важната роля на бизнеса в подкрепата и осигуряването на средства по реализиране на правата на децата. Затова Съветът препоръчва обсъждането и приемането на допълнителни данъчни и други стимули за българския бизнес, които да го насърчават да инвестира в образованието, здравето и други дейности, свързани с отглеждането и възпитанието на децата.

3.22. ИСС изразява позиция, че политиката и законодателството по правата на детето трябва да се разглеждат в тясна връзка с основни цели и действия по Стратегия “Европа 2020”. В тази връзка ИСС предлага в Националната програма за реформи на Република България към общата цел за намаляване на бедността да бъде включена подцел за намаляване на детската бедност в страната.

В заключение ИСС изразява единното си мнение, че разработването, приемането и прилагането на цялото законодателство по правата на детето и свързаните с него секторни политики трябва да се извършва с прякото и активно участие и на самите деца. Още повече, че чл. 24, параграф 1 от Хартата на основните права изисква да се взема под внимание мнението на децата по въпроси, които ги засягат, в зависимост от възрастта и зрелостта им.

С пълна убеденост ИСС заявява, че надеждни, трайни и ефективни резултати в областта на правата на детето могат да се постигнат единствено чрез достатъчно взаимодействие между всички заинтересовани страни – държавни институции, регионални и местни власти, социални партньори, други неправителствени организации и самите деца.

Затова ИСС ще инициира широка публична консултация по “Проект на Закон за детето” с участието на всички тези заинтересовани страни.

Проф. Д-р Лалко Дулевски
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН СЪВЕТ

Приложение 1

ПРЕДЛОЖЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ НА ИСС И ТЯХНОТО ОТРАЗЯВАНЕ В ПРОЕКТА НА ЗАКОН ЗА ДЕТЕТО

АКТОВЕ НА ИСС	ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ДЕТЕТО
<p>Икономическият и социален съвет настоява за насърчаване и подпомагане на отговорното родителство и гарантиране на правата и подкрепата за децата на държавно ниво.</p> <p>Политиката, насочена към семейството, доброто и отговорното родителство, трябва да се базира на конкретна политика за подкрепа и стимулиране на социализираното майчинство и отговорното бащинство, чрез система от стимули и защита на доброто родителство и система за ресоциализация на санкциите върху безотговорни родители. (становища СДРРВ; СОСЗ)</p>	<p>Чл. 1. (1) Този закон урежда правата на детето, принципите и механизмите за тяхното гарантиране, правата и задълженията на родителите и на лицата, полагащи грижа за детето, органите на държавата и общините и техните права и задължения, както и правата и задълженията на физическите и юридическите лица.</p> <p>(2) Държавата защитава и създава гаранции за правата на детето във всички сфери на обществения живот за всички групи деца съобразно възрастта, социалния статус, физическото, здравословното и психическото състояние, като осигурява на всички подходяща икономическа, социална и културна среда, здравеопазване, образование, свобода на възгледите и сигурност.</p> <p>(3) Целите на този закон са:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. гарантиране правата на детето в Република България; 2. подкрепа на семейството за отглеждането и развитието на детето; 3. превенция на рисковете и ранна интервенция; 4. осигуряване на семейна и близка до семейната среда.
<p>1. ИСС препоръчва провеждане на политики за подкрепа на семейството в отглеждането на децата.</p>	<p>Чл. 2. (1) Политиката за детето се осъществява въз основа на приета от Народното събрание по предложение на</p>

<p>Наложително е наличието на политическа воля за приоритетност на проблемите на семейството и родителството. (становище СДРРВ)</p> <p>2. Политиката на държавата по отношение на децата, семейството и отговорното родителство следва да бъде координирана и целенасочена, разработвана и провеждана от отговорните за нея държавни институции. Необходимо е разработването на Годишни доклади за състоянието на семейството и отговорното родителство. (становище СДРРВ)</p> <p>3. За провеждането на тази политика в дългосрочен план е необходим надпартиен политически консенсус. Демографския срив и кризисните изяви на проблемите изискват да се действа спешно. На основата на тяхната ясна количествена и качествена оценка, както и на перспективите за развитието им следва да се <i>подготви, дебатира, приеме и координирано да се изпълнява дългосрочна държавна стратегия по отношение на децата, семейството и отговорното родителство.</i> (становище СДРРВ)</p>	<p>Министерския съвет Национална стратегия за детето в съответствие с принципите на този закон.</p> <p>(2) В изпълнение на националната стратегия по ал. 1 Министерският съвет приема Национална програма за детето, предложена от председателя на Националния съвет за детето.</p> <p>(3) Общинската политика за детето се осъществява въз основа на приета от общинския съвет общинска програма за детето.</p> <p>(4) Държавата и общините осигуряват условия за участието на физическите и юридическите лица в дейности за гарантиране на правата на детето.</p>
<p>Насърчаване и подпомагане на отговорното родителство и гарантиране подкрепата за децата на държавно ниво чрез: детски надбавки за всяко дете без подоходен тест; осигуряване на достъп на всяко дете до детски градини и ясли; нови социални услуги за отглеждане на деца; равен достъп до здравеопазване; равен достъп до образование и въвеждане в учебните</p>	<p>Подкрепа и съдействие на родителите</p> <p>Чл. 9. (1) Родителите, настойникът или попечителят, или другите лица, които полагат грижи за детето, имат право на:</p> <p>1. психо-социално, медицинско и правно консултиране за насърчаване на позитивно родителство при отглеждането на детето и грижата за неговото образование и</p>

<p>заведения на целодневно обучение на ученици; насърчаване на талантиливи деца.</p>	<p>развитие;</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. информиране и съдействие за упражняване на права и ползване на услуги във връзка с опазването на здравето на детето, осигуряването на образованието на детето, осигуряването на социална и материална подкрепа за детето и семейството, гарантиране на социална сигурност и стандарт на живот, подходящ за развитието на детето; 3. оценка на нуждите, индивидуалните способности и интереси на детето с цел стимулиране на неговото развитие и включване в образователни, възстановителни и други дейности; 4. подкрепа в обстановка на криза и разрешаване на конфликти в семейството; 5. достъп до програми за насърчаване на позитивното родителство и за превенция на рисковете в отглеждането на детето.
<p>В областта на социалното подпомагане ИСС настоява за осигуряване на всеотранна защита на семейството и децата от икономически, социални и криминални рискове с целенасочени мерки за своевременна интеграция на деца, изпаднали в рискови условия и злоупотреба с родителство. (становища СДРРВ; СОСЗ)</p>	<p>Чл. 14. (1) Детето има право да живее и се развива в безопасна и сигурна среда.</p> <p>(2) Детето има право на закрила срещу всяка форма на насилие, изоставяне или експлоатация, която засяга живота, здравето или развитието му.</p> <p>(3) Детето има право на закрила срещу въвличане в дейности, неблагоприятни за неговото физическо, психично, социално и образователно развитие, включително в тежки форми на труд и незаконни дейности, в</p>

	<p>употреба на алкохол, наркотици, други психотропни и вредни субстанции.</p> <p>Чл. 46. (1) Родителите имат равни права и задължения и всеки от тях полага грижи за физическото, психичното, социалното и образователното развитие на детето съобразно своите възможности и потребностите и талантите на детето.</p> <p>(2) Родителите нямат право да използват насилие, принуда и други методи на възпитание, които накърняват достойнството на детето.</p> <p>(3) Мнението и желанието на детето се вземат предвид от родителите при решаване на всички въпроси, които водят до промяна в обичайния му начин на живот.</p> <p>(4) Родителите контролират поведението на детето по подходящ начин и съобразно неговата възраст и степен на развитие, като носят отговорност за вредите, които то е причинило другиму.</p>
<p>Съветът предлага прецизиране на критериите за настаняване на деца за отглеждане в специализирани социални заведения при живи родители. (становища СДРРВ; СОСЗ)</p>	<p>Чл. 70. (1) На дете, останало без грижата на родителите си, се предоставят мерки за закрила с решение на съд - настаняване извън семейството на родителите и/или осиновяване.</p> <p>(2) Настаняването на детето извън семейството се предприема като мярка за закрила след изчерпване на всички възможности за подкрепа в семейството на родителите му освен в случаите, когато се налага спешното му настаняване по чл. 84.</p> <p>(3) Настаняването извън семейството на родителите се извършва:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. в семейство на роднини или близки;

	<p>2. в приемно семейство;</p> <p>3. в социална услуга - резидентен тип;</p> <p>4. в специализирана институция.</p> <p>(4) Осиновяването на детето се извършва при условията и по реда на глава Седма.</p> <p>(5) Прилагането на мерките по ал. 3 и 4 се извършва в съответствие с най-добрите интереси на детето и след преценка на отдалечеността на местоживеенето на родителите и възможността за поддържане на лични отношения, реинтеграцията на детето в семейството, осигуряване на приемственост при отглеждане на детето, както и на етническите, религиозните, културните и езиковите особености на средата, от която то произхожда.</p> <p>(6) Настаняването на дете в специализирана институция се предприема като крайна мярка за закрила след изчерпване на възможностите за отглеждане от роднини или близки, при липса на подходящо приемно семейство или на социална услуга – резидентен тип, освен в случаите на спешно настаняване.</p>
<p>Мерките, предлагани от ИСС в областта на здравеопазването, са насочени към намаляването на детската смъртност и увеличаване на раждаемостта. Необходимо е да бъдат разработени индивидуални програми за оказване на специализирани медицински грижи за децата съобразно тяхното състояние и потребности, както и да се насърчават неправителствените организации в грижите за децата, да се осигурят по-добра превенция, промоция и</p>	<p>Чл. 27. (1) Детето има право на безплатна, достъпна и безопасна грижа за здравето и рехабилитация, както и на най-високия достижим стандарт на медицинско обслужване, предоставено в съответствие с утвърдените добри медицински практики.</p> <p>(2) Държавата и общините осигуряват условия за упражняване на правото по ал. 1 включително и чрез:</p> <p>1. прилагане на мерки за намаляване на детската смъртност;</p>

<p>профилактика на здравето на децата. (становища СДРРВ; СОСЗ)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 2. прилагане на мерки, осигуряващи психичното здраве на децата и мерки за намаляване на психичните и психо-социалните заболявания и самоубийствата от деца; 3. осигуряване на родителите с навременна и точна информация за физическото и психичното здраве на децата, мерки за превенция на заболяванията, включително за ранното им разпознаване, за хигиената, здравословното хранене и здравословната среда на децата, имунизациите и превенция на инциденти, злоупотребата с алкохол, тютюнопушене и психо активни субстанции; 4. прилагане на мерки за превенция и за лечение на болестите, предавани по полов път; 5. прилагане на мерки за семейно планиране и репродуктивно здраве, включително информирание за опасностите на ранната бременност, предпазването от нежелана бременност и за безопасното ѝ прекратяване.
<p>ИСС предлага предприемането на ефективни превантивни мерки в областта на общественото здравеопазване, свързани със справяне със затлъстяването, тютюнопушенето, алкохолизма и психичните заболявания сред децата. (становища СДРРВ; 33)</p>	<p>Чл. 17. (1) Не се допускат деца до обществени места, в които няма обособени помещения за непушачи, в които се представят програми с еротично или порнографско съдържание, организират се хазартни игри по смисъла на Закона за хазарта, предлагат се сексуални услуги или консумация на психотропни вещества.</p> <p>(2) Общинските съвети и</p>

	<p>държавните органи по този закон могат да приемат и други ограничителни мерки с цел осигуряване на безопасността на децата и на тяхното нормално физическо, умствено, психично, социално и образователно развитие.</p> <p>(3) Собствениците, наемателите или ползвателите на търговски обекти, спортни съоръжения, кина и театри определят конкретните условия за достъп на деца в тях и контролират тяхното изпълнение с цел осигуряване на живота и безопасността на децата.</p>
<p>ИСС предлага да бъдат разработени и приети програми за подготовка на децата и юношите за семейно и родителско партньорство, за поемане на съответните лични ангажименти и отговорности чрез: целенасочено култивиране на нагласи и създаване на собствено биографично планиране за създаване на устойчиво семейство и съответно - на добро и отговорно родителство; възпиране на крайностите в индивидуализма и потребителството; предпазване от въвлечането в девиациите на ранния промискуитет и други. (становища СДРРВ; СОСЗ)</p>	<p>Чл. 29. (1) Министърът на здравеопазването и министърът на образованието, младежта и науката осигуряват прилагането на подходящи учебни програми за сексуално и репродуктивно здраве и семейно планиране в системата на предучилищното и училищното образование.</p> <p>(2) Органите по ал. 1 насърчават организациите с нестопанска цел, работещи в областта на сексуалното и репродуктивно здраве и семейното планиране и си сътрудничат с тях при обучението на децата и учениците, както и при изпълнение на информационни кампании в тази област.</p>
<p>ИСС в своя резолюция предложи в НПР (2011-2015) на Република България да се дефинира по-амбициозна цел за ранно отпадане от училище спрямо декларираната от нашата страна. (резолюция ДПБСЕ) ИСС дори настоява тази цел да бъде по-амбициозна спрямо средните</p>	<p>Координационен механизъм за деца, трайно непосещаващи училище</p> <p>Чл. 38. (1) Всеки директор на училище на територията на общината изпраща информация за броя на децата, трайно непосещаващи училище до края на всеки месец от учебната година до кмета</p>

<p>равнища в ЕС. (резолюция ПНПРРБ) За Съвета е изключително важно обединяването на цялото общество и постигането на необходимия обществено-политически консенсус в усилията за чувствително намаляване на ранното напускане на училище и подобряване на образователните характеристики на населението в страната. (резолюция ДПБСЕ)</p>	<p>на общината.</p> <p>(2) Информацията по ал. 1 се събира от определено от кмета лице, което отговаря за въпросите в областта на образованието в съответната община.</p> <p>(3) За осигуряване на обучението на дете, трайно непосещаващо училище, кметът на всяка община създава мултидисциплинарен екип, членовете на който работят заедно по всеки случай.</p> <p style="text-align: center;">Мерки и услуги за подкрепа на децата, трайно непосещаващи училище</p> <p>Чл. 39. (1) Мултидисциплинарният екип по чл. 38, ал. 3 проучва всеки случай на дете, трайно непосещаващо училище и изработва план за действие, който включва краткосрочни и дългосрочни мерки и социални услуги за подкрепа на детето и на семейството. Планът за действие се съгласува с родителите на детето, настойника, попечителя или с лицето, полагащо грижи за него.</p> <p>(2) По предложение на дирекция „Социална подкрепа“ планът за действие може да се изработи с участието на разширеното семейство на детето. В този случай с предимство се обсъждат предложенията на семейството за мерки и услуги по ал. 1, за техните срокове, за конкретното участие на членовете на семейството, за начина за наблюдение на изпълнението на мерките и за последиците от неизпълнението на мерките.</p>
---	--

Приложение 2

СПИСЪК НА АБРЕВИАТУРИТЕ на приетите становища и резолюции на ИСС, използвани в текста

1. **СДРРВ** – Семейството, доброто родителство и равните възможности между половете (становище)
2. **СОСЗ** – „Социално осигуряване и социална закрила” (становище)
3. **ЗЗ** – „Законопроект за изменение и допълнение на Закона за здравето (№ 754-01-50, внесен от група народни представители)” (становище)
4. **ПНПРРБ** – “Проект на национална програма за реформи на Република България” (резолюция)
5. **ДПБСЕ** - “Демографски предизвикателства пред България в контекста на стратегия “Европа 2020” (резолюция)